

Asia: VN/27112/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen rahoituksesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen tavoitteista (1 §)

Pirkanmaan hyvinvointialue kannattaa asetuksessa esitettyjä yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen tavoitteita vuosille 2024 - 2027. Esitetyt terveyden tutkimuksen tavoitteet tukevat valtioneuvoston vahvistamia sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisia tavoitteita vuosille 2023-2026.

Perustelumuistiossa säännöskohtaisissa perusteluissa kohdassa 1 \$, 1) palvelujärjestelmätutkimuksen otsikossa määritellään tavoitteeksi terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Pääotsikon alla on lause "Päämääränä olisi potilaan hoidon parantuminen.", minkä voi tulkita tarkoittavan pelkästään kliinistä tutkimusta. Tämä vaikuttaa suppealta päämäärältä sekä otsikkoon, että kohdan perustelutekstin loppuosaan nähden. Kohdan lopussa kerrotaan, että "terveydenhuoltotutkimus nojaa palvelujärjestelmässä tehtyihin havaintoihin, toimintatietoihin, henkilöstön ja palveluiden käyttäjien näkemyksiin. Palvelujärjestelmässä tehtävän tutkimuksen rooli on myös tärkeä." Palvelujärjestelmässä tehtävä tutkimus voikin edistää terveyttä ja hyvinvointia laajasti ja se integroituu koko hyvinvointialueen asiakas- ja potilastyöhön, ei pelkästään potilaiden hoitoon.

Kliinisen tutkijan urapolun tukeminen on kannatettava tavoite. Urapolkujen kehittämisessä yhteistyöalueiden yhteistyö on tärkeässä roolissa. Kliinisen työn sekä tutkimuksen joustava yhdistäminen on erityinen ongelmakohta henkilöstön riittävyyden haastaessa sosiaali- ja terveysalaa.

Tavoitteen 4), "tuottaa uutta tietoa sekä huolehtia sen levittämisestä ja hyödyntämisestä terveydenhuollossa ja muualla yhteiskunnassa" tulisi sisältyä oletusarvoisesti tavoitteisiin 1-3, eikä sen välttämättä tarvitsisi olla erillinen tavoite. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa uutta tietoa, jota voidaan jatkossa hyödyntää yhteiskunnassa.

2. Lausunnonantajan näkemykset yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen painoalueista (2 §)

Tutkimuksen painoalueet ovat ajankohtaisia ja kannatettavia.

Tavoitteen 3 voisi nostaa listassa ensimmäiseksi. Vaikuttavuus, terveydenhuollon laatu ja asiakas- ja potilasturvallisuus liittyvät keskeisesti myös listan muihin tavoitteisiin.

Tavoite 2 liittyy dataintensiivisiin tutkimusmenetelmiin. Perustelutekstissä ei kuitenkaan mainita yleisesti termiin liittyviä teemoja, kuten suurien ja monimutkaisten tietomäärien kerääminen, analysointi ja tulkinta, tai laajojen tietokantojen, analytiikan ja tilastollisten menetelmien tai tietojenkäsittelyteknologioiden käyttöä. Teksti painottaa menetelmien innovatiivisuutta, ei niinkään dataintensiivisyyttä. Myös tähän tavoitteeseen tulisi kytkeä vaikuttavuusnäkökulma.

3. Lausunnonantajan näkemykset painoalueille ohjattavasta rahoituksesta (3 §)

Asetuksessa ehdotettu malli rahoituksen ohjaamisesta yhteistyöalueiden tutkimustoimikuntien toimesta antaa hyvin alueellista liikkumavaraa. Jos asetuksella halutaan vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti perustason palveluihin ja perusterveydenhuoltoon liittyvää tutkimusta, asetuksessa voisi ohjata tietyn osuuden käytettäväksi nimenomaan siihen.

4. Lausunnonantajan näkemykset valtakunnallisen terveyden tutkimuksen arviointiryhmästä (4 §)

Valtakunnallinen monialainen arviointiryhmä on kannatettava toimielin. Neljän vuoden toimintakausi on riittävän pitkä arviointityön toteuttamiselle.

5. Lausunnonantajan näkemykset valtakunnallisen terveyden tutkimuksen arviointiryhmän tehtävistä (5 §)

Pirkanmaan hyvinvointialue kannattaa asetuksen ehdotusta valtakunnallisen terveyden tutkimuksen arviointiryhmän tehtävistä. Perustelumuihistoon voisi selventää, mitä ehdotuksia arviointiryhmä voi tehdä tutkimusrahoituksen rahoituksen jakamiseen liittyen. Se jää nyt epäselväksi.

6. Lausunnonantajan näkemykset valtakunnallisen terveyden tutkimuksen arviointiryhmän kokoonpanosta (6 §)

On kannatettavaa, että työryhmän kokoonpano on monialainen ja kattava.

Perustelumuihistossa kohta:

“Arviointiryhmässä tulisi lisäksi olla edustettuina ainakin opetus- ja kulttuuriministeriö, yliopistojen lääketieteelliset ja terveystieteelliset tiedekunnat, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Business Finland, Suomen Akatemia sekä riittävä ja tasapuolinen edustus palvelujärjestelmästä. Tavoitteena on, että palvelujärjestelmästä olisi edustusta sekä erikoissairaanhoidon että perusterveydenhuollon toimintayksiköistä, joissa harjoitetaan yliopistotasoisista terveyden tutkimusta.”

tulisi muuttaa muotoon:

“Arviointiryhmässä tulisi lisäksi olla edustettuina ainakin opetus- ja kulttuuriministeriö, yliopistojen lääketieteelliset ja terveystieteelliset tiedekunnat, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Business Finland, Suomen Akatemia sekä riittävä ja tasapuolinen edustus palvelujärjestelmästä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon toimintayksiköistä, joissa harjoitetaan yliopistotasoisista terveyden tutkimusta.”

On myös tärkeää, että arviointiryhmässä on mukana kliinistä tutkimuskokemusta omaavia asiantuntijoita.

7. Lausunnonantajan näkemykset voimaantulosta (7 §)

Ei lausuttavaa.

8. Onko asetuksen olennaisia vaikutuksia arvioitu riittävästi? Mitä muita olennaisia vaikutuksia asetuksella voidaan arvioida olevan?

Asetuksen vaikutuksia voisi arvioida myös siitä näkökulmasta, miten asetusteksti ja sen perustelumiestio mahdollisesti painotuksillaan ohjaa rahoitusta sekä erityissairaanhoidon, että perusterveydenhuollon tutkimuksiin. Lisäksi voisi arvioida mitä painotuksia edelleen tarpeellinen perustutkimus sekä uusia hoitoja testaava kliininen tutkimus asetusluonnoksessa saa verrattuna uusiin innovaatioihin.

9. Muita yleisiä huomioita ehdotuksesta?

Ei muita huomioita.

Moksén Heidi
Pirkanmaan hyvinvointialue - hyvinvointialuejohtaja Marina Erhola,
Pirkanmaan hyvinvointialue